

prof. dr hab. Paweł Łukaszewski
Wydział I, Katedra Kompozycji
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
w Warszawie

R E C E N Z J A

dorobku artystycznego,
partytury "*Koncert na orkiestrę*"
oraz pisemnej pracy będącej opisem dzieła, zatytułowanej
"*Opis pracy doktorskiej - Koncert na orkiestrę*"

mgr Joanny Szymali,

przedstawionej do przewodu doktorskiego
w zakresie specjalności "kompozycja".

I. Sylwetka doktorantki

Joanna Szymala odbyła muzyczne studia magisterskie w specjalności "kompozycja" (dyplom z wynikiem celującym i wyróżnieniem w roku 2013) w klasie prof. dr hab. Eugeniusza Knapika oraz muzyczne studia licencjackie w dwóch specjalnościach: "kompozycja" (dyplom z wynikiem bardzo dobrym w roku 2011) oraz "kompozycja i aranżacja" (dyplom z wynikiem bardzo dobrym w roku 2012) na Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. W roku 2013 na tej samej Uczelni rozpoczęła Studia doktoranckie (również w klasie prof. dr hab. Eugeniusza Knapika). Doktorantka uczestniczyła w warsztatach mistrzowskich i indywidualnych konsultacjach z wybitnymi kompozytorami: Perem Nørgårdem podczas festiwalu BRAND-NEW MUSIC (2009), Wojciechem Kilarzem w związku z projektem „Muzyka współczesna. Wojciech Kilar”, Edem Partyką – kompozytorem i aranżerem jazzowym, w ramach realizacji projektu „Composer’s Ensemble”, Lotte Anker – duńską saksofonistką i kompozytorką

jazzową w ramach warsztatów improwizacji jazzowej „FREE & STRUCTURED IMPROVISATION” w Instytucie Jazzu Akademii Muzycznej w Katowicach oraz Louisem Louis Andriessenem podczas festiwalu BRAND-NEW MUSIC (2012).

Jest laureatką kilku znaczących nagród i wyróżnień:

- I nagrody w konkursie kompozytorskim im. Grzegorza Fitelberga w Katowicach za utwór “Continuum” na orkiestrę symfoniczną (2011),
- Nagrody za najlepszą pracę konkursową w Konkursie dla Młodych Kompozytorów w ramach Gorzowskiego Festiwalu Muzyki Współczesnej 2013 za Kwartet smyczkowy “Mgnienia i morze”,
- III nagrody w Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim „GENERACE” 2016 w Ostrawie za utwór “Sorgente” na orkiestrę kameralną.

Jest laureatką Konkursu Kompozytorskiego na miniaturę elektroakustyczną. Filharmonii Świętokrzyskiej im. Oskara Kolberga w Kielcach (2014).

Otrzymała Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2012/2013.

Joanna Szymala jest autorem ponad 20 utworów instrumentalnych: kameralnych i orkiestrowych. Jej utwory wykonywane były na wielu koncertach i festiwalach, między innymi na: Festiwalu Muzyki Nowej (2010), Festiwalu Muzycznym im. Henryka Mikołaja Góreckiego (2013), Brand New Music (2009, 2012), Śląskich Spotkaniach z Muzyką Nową (2011), Musica Polonica Nova (2014), Festiwal Prawykonań (2015). Doktorantka otrzymała zamówienie kompozytorskie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu realizowanego przez IMiT.

Wykaz ważniejszych kompozycji:

Kwintet - na zespół kameralny (2009),

Oktet - na zespół kameralny (2009),

Phantasmagoria - na orkiestrę kameralną i big band (2010),

Configuratio - na orkiestrę kameralną (2010),
Through the prisms - utwór elektroakustyczny (2010),
Moja shikantaza - na harfę, altówkę i flet (2010),
Warning - utwór elektroakustyczny (2011),
Cool spaces - na skrzypce solo (2011),
Continuum - na orkiestrę symfoniczną (2011),
Metafor(m)a - na orkiestrę kameralną (2012),
Mystery - na głos i big band (2012),
Mała fantazja - na fortepian i orkiestrę smyczkową (2012),
Symfonia I - na orkiestrę symfoniczną (2013),
Mgnienia i morze - na kwartet smyczkowy (2012),
O północy - utwór elektroakustyczny (2014),
Sorgente - na orkiestrę kameralną (2014),
Portrait - na kwartet smyczkowy (2014),
Kwintet - na klarnet i kwartet smyczkowy (2015),
Frammento - na kwartet smyczkowy (2016),
Pieśni dziecięce - na sopran i orkiestrę kameralną, sł. M. Konopnicka (2017),
Koncert - na orkiestrę symfoniczną (2018).

II. Partytura "Koncertu na orkiestrę"

Przedstawiona do recenzji jednoczęściowa kompozycja została napisana pod kierownictwem naukowym prof. dr hab. Eugeniusza Knapika. Ukończony w 2018 roku *Koncert na orkiestrę*, o czasie trwania ok. 23 minut, rozmieszczony jest na 84 stronach partytury. Zwraca uwagę starannie dobrane instrumentarium: potrójna sekcja instrumentów dętych drewnianych wraz z ich odmianami, jedenaście instrumentów dętych blaszanych, dużych rozmiarów zbiór instrumentów perkusyjnych (łącznie 21 instrumentów dla trzech wykonawców, zawierający: kotły, dzwonki orkiestrowe, dzwony rurowe, wibrafon, marimbafon, ksylofon, trójkąt, krotale, 3 bloki chińskie (pudełka), 4 różnego rozmiaru talerze, 2 werble, bęben tenorowy, wielki bęben, tom-tomy, gong), fortepian i czelesta, harfa oraz grupa instrumentów smyczkowych.

Partytura notowana jest *in do*.

Kompozycję tworzy sześć zróżnicowanych pod względem napięć i emocji faz, o różnym czasie trwania:

I. *Lento - Calmo*

II. *Energico*

III. *Largo*

IV. *Allegro*

V. *Calmo*

VI. *Allegro*

Materiał harmoniczny, często oparty jest o konstrukcje klasterowe, tworzą go także ośmiodźwiękowe skale zbudowane z dwóch tetrachordów, politonalne zestawianie akordów. W dalszej fazie wykorzystano szereg harmoniczny alikwotów pojedynczego dźwięku (nawiązanie do spektralizmu) o kilku różnych podstawach.

Joanna Szymala, z wprawą podeszła do zadania skomponowania nowego koncertu. Materiał muzyczny jest klarowny, szczególnie istotne są w nim, w moim przekonaniu: spójność formalna i wyrazowa, rozmach w doborze środków wypowiedzi twórczej i precyzja notacji. Pragnę podkreślić także wrażliwość kolorystyczną kompozytorki, manifestującą się wysublimowaniem brzmienia oraz rozważne, prowadzone ze znajomością rejestrów instrumentów - mimo dużego rozmiaru aparatu wykonawczego - kształtowanie planów.

Naczelne cechy omawianej kompozycji to: logicznie i precyzyjnie nakreślony obszar stylistyczny utworu, a także właściwe proporcje w operowaniu poszczególnymi grupami. Znajomość techniki kompozytorskiej doprowadziła do osiągnięcia naturalności i przejrzystości wyrazu muzycznego. Proces regulacji czasu w utworze przebiega w sposób tradycyjny i opiera się na współdziałaniu tempa, metrum i rytmu.

Wartym wyróżnienia jest także wyjątkowo precyzyjne dopracowanie szczegółów partytury, jej swoista „gęstość” materiałowa i różnorodność zastosowanych zabiegów fakturalnych.

III. Pisemny opis dzieła

Praca Joanny Szymali pt. *"Opis pracy doktorskiej - Koncert na orkiestrę"* składa się z 51 stron, z czego zasadniczy jej tekst zawarty został na 49 stronach. Pod względem formalnym praca pisemna ułożona jest prawidłowo i składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów, podsumowania i obejmującej 10 pozycji bibliografii. Praca zawiera 30 przykładów nutowych.

"Koncert" został opisany szczegółowo i gruntownie ukazując misterną strukturę utworu. W rozdziale I doktorantka omawia zjawisko koncertu jako gatunku muzycznego na przestrzeni wieków.

W rozdziale II opisane jest wykorzystane instrumentarium, faktura i forma utworu. Szczególnie precyzyjnie skonstruowany został opis poświęcony sposobom organizacji i systematyzacji materiału muzycznego oraz barwie i kolorystyce. Znajdujemy tu precyzyjne omówienie techniki interwalistycznej i jej przełożenie na horyzontalną i wertykalną organizację materiału dźwiękowego.

W opisie nie znajdujemy natomiast informacji dotyczących sfery regulacji przepływu czasu w utworze: kształtowania przebiegu czasowego i jego fazowania, podziałów metrycznych i postaci rytmicznych.

Praca pisana jest fachowym i precyzyjnym językiem, a informacje w niej zawarte wskazują na niebanalną drogę i poszukiwania zarówno teoretyczne, związane z konstruowaniem założeń pracy teoretycznej, jak i przede wszystkim kompozytorskie, które doprowadziły autorkę do ostatecznego rezultatu.

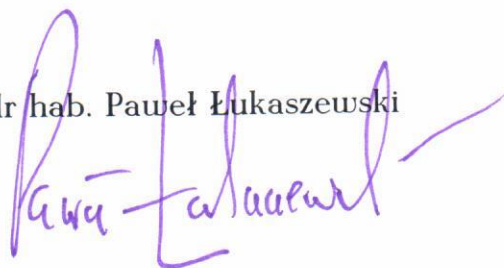
Czytelna bowiem analiza zabiegów kompozycyjnych i rzeczowy opis merytoryczny (autorka zaprezentowała umiejętność precyzowania myśli w formie pisemnej), pozwalają sądzić, że praca jest rzetelnym opisem dzieła, którego założenia są głębokie i przemyślane.

IV. KONKLUZJA

Po przeanalizowaniu obu prac wyłania się z nich sylwetka doktorantki, wyposażonej w solidne podstawy warsztatu kompozytorskiego i teoretycznego, i w pełni ukształtowanej świadomości twórczej.

Przedstawione do recenzji: kompozycję oraz pisemny opis dzieła oceniam bardzo wysoko i stwierdzam, że praca Pani mgr Joanna Szymala spełnia wymagania „ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki” oraz wnioskuję o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

prof. dr hab. Paweł Łukaszewski

Warszawa, dnia 04.03.2019 roku